

Boo Miljö- och Naturvänner

Nacka kommun
Enheten för strategisk stadsutveckling
Diarienummer KFKS-2023-00212
131 81 Nacka
oversiktsplan@nacka.se

2025-06-20

Granskningsyttrande över Översiktsplan för Nacka kommun 2050 med miljökonsekvensbeskrivning

Boo Miljö- och Naturvänner har tagit del av granskningshandlingarna för förslag till *Översiktsplan för Nacka kommun 2050 med miljökonsekvensbeskrivning*, nedan kallad *Översiktsplan 2050*, och vill lämna följande synpunkter. Föreningen har samarbetat med Naturskyddsföreningen i Nacka och Saltsjöbadens Naturskyddsförening vid remisskrivningen, svarstexterna är likalydande, men detta remissvar kommenterar endast kommundelen Boo i kapitlet *Lokala utvecklingsmöjligheter*.

Förslaget till översiktsplan är urvattnat med sänkta ambitioner för klimat, miljö och natur

Vi kan konstatera att granskningsförslaget har kortats ner och minskat i omfattning jämfört med samrådsförslaget. I vårt samrådsyttrande var vi positiva till mycket i samrådsförslaget men tyvärr kan vi konstatera att granskningsförslaget innebär en försämring när det gäller klimat, miljö och natur. Även om den övergripande inriktningen ligger kvar har dokumentet blivit urvattnat och tappat i kunskap och tydlighet. Detta ser vi som ett allvarligt bakslag i en tid när vi istället skulle behöva gå åt andra hållet med ökad tydlighet och högre grad av styrning i just dessa frågor. Vi kan bara spekulera i att det delvis kan vara en ambition att få ett mer lättillgängligt dokument. Det är förvisso vällovligt men det borde inte få gå ut över dokumentets innehåll, substans och tydlighet. En annan förklaring kan vara att man vill hålla öppet för flexibilitet i den framtida planeringen. En översiktsplan kan givetvis inte lägga fast alla detaljer men den får samtidigt inte vara för öppen så att den tappar i styrning och vägledning. Ytterligare en anledning till att granskningsförslaget är mer urvattnat kan vara att kommunen av ideologiska skäl inte vill styra för mycket, till exempel när det gäller att uppmana till att välja bort bilen till förmån för gång, cykel och kollektivtrafik.

Vi hade en förhoppning om att de nya dokumenten, som klimat- och miljöprogrammet och naturvårdsplanen och grönbått strukturprogram, tillsammans med tidigare framtagna handlingar som bland annat cykelstrategin, dagvattenstrategin, strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen med mera skulle synas mer i förslaget till ny översiktsplan. I samrådsförslaget hänvisas till dessa dokument, men det har märkligt nog tagits bort i granskningsförslaget. Om de nya högt ställda ambitionerna inom klimat, natur och miljö ska få genomslag och tillämpas i planeringen måste översiktsplanen vara väldigt tydlig i dessa frågor. Tydligheten är viktig för alla som bor och verkar i Nacka kommun, alltifrån plan- och bygglovshandläggare på kommunen, till exploatörer och byggare, till kommuninvånarna själva. Alla behöver tydlig vägledning i vad som gäller inför framtiden.

Förslaget till ny översiktsplan innehåller inga stora förändringar gällande själva markanvändningen jämfört med nu gällande översiktsplan. Den stora skillnaden är just de högre ställda ambitionerna inom klimat, miljö och natur som är ett resultat av en förändrad politik i Nacka och som i sin tur är en följd av det man numera kallar för dubbelkrisen: klimatkrisen och naturkrisen. Våra samhällen kommer alltmer att påverkas av dessa två samspelande kriser och för att vi ska klara att hantera dem behöver en omställning påbörjas. En översiktsplan med tidshorisonten 2050 behöver ta dessa frågor på största allvar och ge fördjupning i dessa frågor. I detta perspektiv är granskningsförslaget en besvikelse. Vi ansåg i samrådsyttrandet att ambitionerna är bra men att de behöver förtydligas och preciseras, nu har det blivit precis tvärtom.

Vi uppmanar Nacka kommun att ta tillbaka mycket av det som fanns i samrådsförslaget och att stärka och tydliggöra ambitionerna för klimat, miljö och natur i den översiktsplan som så småningom antas av kommunfullmäktige.

Samrådsredogörelsen är för tunn och summarisk

I samrådsredogörelsen sägs *"De inkomna synpunkterna sammanfattas och redovisas tematiskt och i vissa fall efter geografisk plats. Synpunkterna i samrådsredogörelsen är sammanfattade för att göra dem lättlästa och enklare att ta del av."* Vi kan förstå behovet av att sammanfatta och i viss mån förenkla inkomna synpunkter och kommunens svar på dessa, men vi menar att samrådsredogörelsen är alltför tunn. Många synpunkter kommenteras inte alls, vilket gör det svårt att förstå hur kommunen resonerat och ställt sig till synpunkterna. Vi kan inte acceptera en sådan summarisk samrådsredogörelse. Även om alla yttranden kan begäras ut är det inte samma sak som att ha en ordentlig redovisning av yttrandena från framförallt remissinstanser som länsstyrelsen, Trafikverket med flera.

Översiktsplanens detaljeringsgrad är för låg och dokumentet för urvattnat

Av samrådsredogörelsen framkommer att *"Synpunktslämnarna efterfrågar i hög grad en mer detaljerad produkt avseende underlag, analys- och uppföljning av pågående projekt och utbyggnad än vad översiktsplanens samrådsversion innehåller. Delar av den kommunala organisationen menar på att samrådsversionen verkar ha en ökad flexibilitet i*

markanvändningen än nuvarande översiktsplan.” Som svar på det sägs bland annat ”Planens fokus ligger på att skapa en helhetsbild och en gemensam grund för kommunens långsiktiga utveckling, vilket möjliggör en effektiv prioritering och styrning i kommande steg av planeringsprocessen.” Vi förstår att en översiktsplan inte kan och inte ska vara alltför detaljerad. Samtidigt ska översiktsplanen vara ett styrdokument och den måste uppvisa någon grad av konkretion i till exempel klimat- och miljöambitioner. Om översiktsplanen är för flexibel och inte ger tydliga riktlinjer och avvägningar blir frågan vad den egentligen har för roll i planeringen? I samrådsredogörelsen sägs också att ”Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som har en central roll i kommunens planering. Den syftar till att ange en övergripande viljeriktning och långsiktiga mål för mark- och vattenanvändning samt samhällsutveckling.” Men för att den ska vara ett strategiskt dokument och för att den ska ha någon styrande effekt överhuvudtaget måste den också ha en viss nivå av detaljering, så att planerarna vet vad de ska förhålla sig till i kommande detaljplanering.

I granskningsförslaget under *Mark- och vattenanvändning Västra Sicklaön* sägs följande: *”Planprogrammets inriktning och innehåll kan vara mer eller mindre aktuella beroende på att lång tid förflutit sedan de beslutades. Det kan exempelvis handla om en förändrad etapputbyggnad och omfattningen på föreslagen utveckling.”* Vi menar att det inte bara är för planprogram på Västra Sicklaön där det förflutit lång tid sedan de beslutades, det gäller även i högsta grad för till exempel Orminge centrum. Vi menar också att det som gör dessa program delvis inaktuella är inte enbart etapputbyggnad och omfattning av bebyggelse utan det handlar i hög grad även om klimat- och miljöfrågor, som blivit än mer akuta vilket ställer nya krav på planeringen. Detta gör, enligt vår mening, att översiktsplanens roll blir ännu viktigare för att Nacka kommun ska klara av sina högt ställda mål och ambitioner vad gäller klimat- och miljöfrågor. Men då måste översiktsplanen vara tydlig för att ge konkret vägledning i dessa frågor. Tyvärr har granskningsförslaget bantats ner jämfört med samrådsförslaget och därmed tappat mycket i tydlighet och därmed sin vägledande funktion.

Granskningsförslaget innebär en försämring för klimat, miljö och natur

I samrådsyttrandet skrev vi att stärkta ambitioner för klimat och miljö bör prägla översiktsplanen. Nacka kommuns klimat- och miljöambitioner har stärkts betydligt sedan tidigare översiktsplan antogs 2012 och reviderades 2018. Att Nacka kommun stärker ambitionerna i klimat- och miljöfrågor i planeringen på olika nivåer är något vi länge efterlyst. I vårt samrådsyttrande var vi frågande till om de nya stärkta ambitionerna verkligen överensstämde med det som skrivits i nya förslaget till *Översiktsplan 2050*, men vi var samtidigt mycket positiva till mycket i förslaget gällande natur- och miljöfrågor. Granskningsförslaget däremot, är en besvikelse och en försämring jämfört med samrådsförslaget. De övergripande ambitionerna inom klimat, miljö och natur finns visserligen kvar, men granskningsförslaget har minskat i konkretion. Detta trots att vi efterlyste att översiktsplanen borde bli tydligare gällande natur-, klimat- och miljöambitioner.

Texterna har generellt minskats ner i granskningsförslaget. Vi redovisar nedan några viktiga formuleringar som fanns med i samrådsförslaget, men som lyfts bort i granskningsförslaget.

Under rubriken *Klimatsmart och robust* har bland annat följande bra och viktiga formuleringar tagits bort:

- *Vi bygger främst i lägen som främjar närhet till vardagsbehoven och möjliggör attraktiva byten som också kan bidra till minskat resande samt ökad möjlighet till aktiva transporter såsom gång och cykel.*
- *Exempelvis undviks bebyggelse i riskområden för ras och skred samt områden som hotas av framtida havsnivåhöjningar.*
- *Genom att skapa nya och värna befintliga vattenhållande strukturer bidrar dessa områden till rening och fördröjning av vatten samtidigt som biologisk mångfald främjas.*
- *Vi tillför grönska där bebyggelsen är som tätast. I tätbebyggda områden, där risken för värmeöar är hög, är det viktigt att prioritera ökningen av krontäckningsgraden, vilket innebär att en större del av marken skuggas tack vare trädkronor.*
- *minimera användningen av nytvunna resurser*

I granskningsförslaget under samma rubrik finns bland annat följande formuleringar som ungefär ersätter de ovanstående:

- *Genom att lokalisera ny bebyggelse där transportbehoven är små och bevara stora naturområden som lagrar kol, bidrar den fysiska planeringen till minskade koldioxidutsläpp och en hållbar resursanvändning.*
- *I tätbebyggda områden prioriteras ökad grönska längs gator och torg för att dämpa effekterna av värmeböljor och skapa en mer trivsamt stadsmiljö.*
- *Planeringen tar inspiration från principer som 3-30-300-regeln för att säkerställa tillgång till grönska på flera nivåer.*
- *Genom resurseffektivitet och cirkularitet minimeras klimatpåverkan och naturens resurser bevaras för framtida behov.*

Även om det inte i sig är något fel på hur det formuleras och uttrycks i granskningsförslaget, så är det inte lika konkretiserat som i samrådsförslaget.

Under rubriken *Livskraftig natur och vatten* har bland annat följande tagits bort:

- *Nya områden med särskilt värdefulla natur- och rekreationsområden skyddas som reservat eller på annat motsvarande sätt, detta prioriteras särskilt i de områden som utgör samband mellan grönområdena i Nacka Värmdökilen och Tyrestakilen med målet att förhindra ytterligare fragmentering och säkerställa nackabornas tillgänglighet till ett aktivt friluftsliv för ökad trivsel och livskvalitet.*
- *Genom att bevara livsmiljöer, skydda gamla träd och plantera nya främjas biologisk mångfald och en balanserad och levande naturmiljö säkerställs även i de byggda områdena.*
- *Vi stärker ekologiska samband (och ger plats för naturen i det byggda). Förbättring av ekologiska samband inom bebyggda områden prioriteras för att underlätta spridning och livsmöjligheter för arter kopplade till eklandskap och tallskogsmiljöer.*

- *För att säkerställa ett långsiktigt hållbart utnyttjande sker eventuell ytterligare exploatering av kusten med särskild försiktighet.*

I granskningsförslaget under samma rubrik finns bland annat följande formuleringar som ungefär ersätter de ovanstående:

- *Nackas stora natur- och kustområden har en lång kontinuitet och utgör en central del av kommunens identitet och attraktivitet. Dessa skogar, kulturmiljöer, sjöar och kustlandskap spelar en viktig roll för Nackabornas välbefinnande och bidrar samtidigt till en rik biologisk mångfald.*
- *Stora sammanhängande naturområden värnas samtidigt som nya områden utreds för skydd för att bevara livsmiljöer och stärka arters möjligheter till spridning och fortlevnad över tid.*
- *I bebyggda miljöer integreras grönska och värdefulla livsmiljöer bevaras för att stödja ekosystemens funktioner.*
- *Planeringen tar inspiration från principer som 3-30-300-regeln för att säkerställa tillgång till grönska på flera nivåer.*

Texten i samrådsförslaget är tydligare och mer konkret och skulle ge en bra vägledning inför till exempel kommande detaljplaner. Vi vill att de ursprungliga och mer konkreta formuleringarna tas tillbaka. Undantaget är formuleringen om 3-30-300-regeln, vilken är bra och som vi ser mycket positivt på.

Östlig förbindelse förvärrar dagens trafikproblem och bryter mot samtliga miljömål

Enligt *Översiktsplan 2050* sägs att "Östlig förbindelse är avgörande för både Nackas och hela regionens infrastrukturutveckling" och "Genom att knyta samman regionen och komplettera ringleden kring Stockholm blir resor smidigare och restider kortare, vilket underlättar vardagen och minskar trafikstress."

Ökad kapacitet i vägnäten, det vill säga nya bilvägar, kommer alltid att utnyttjas av bilister och leder till ökad vägtrafik. Detta är ett oomtvistat faktum i infrastrukturforskningen och blev till exempel tydligt vid öppnandet av Söderledstunneln. Detta är något som även Trafikverket slår fast samt även att vägtrafiken måste minska för att klimatmålen ska kunna uppnås. Trafikökningen som skapas av nya trafikleder som Östlig förbindelse gör också att det inte blir någon avlastning av vägsystemet i regionens centrala delar, vilket ofta används som argument. Vi vill gärna påpeka att när ringleden runt Stockholm planerades under 1960-talet kallade man den för en sökarled, man skulle kunna söka sig in till city från ringleden. Trafiklederna bidrar också till en mer utglesad och bilberoende bebyggelsestruktur. Det är anmärkningsvärt att politiker i Nacka kommun som lobbar för östlig förbindelse går emot trafikforskningen, expertutlåtanden från myndigheter samt uppsatta klimatmål på alla nivåer.

En hållbar infrastrukturplanering inom klimatmålen kan inte bygga på att öka kapaciteten i vägnäten utan istället öka kapaciteten i kollektivtrafiken samt för cyklister. Detta leder

samtidigt till mer utrymme på vägarna för de som verkligen behöver använda bil. Trenden för vägtrafiken i Stockholmsområdet är svagt minskande och alla åtgärder i transportsystemet måste förstärka den trenden, inte motverka den som Östlig förbindelse skulle göra. Östlig förbindelse bör en gång för alla lyftas ut ur översiktsplanen och planeringen bör omedelbart läggas ner.

Kommentarer till kapitel 3 om Lokala utvecklingsmöjligheter

Generella kommentarer

I översiktsplanens avsnitt "*Lokala utvecklingsmöjligheter*" beskrivs föreslagen utveckling i detalj för Nackas olika kommunalar – Västra Sicklaön, Östra Sicklaön - Boo, Fisksätra och Saltsjöbaden samt Älta. Avsnitten om de olika kommunalarna illustreras med utsnitt ur markanvändningskartan för respektive kommunal samt kartbilder som visar gröna samband, förtätad bebyggelse och lokala centrum. I samrådsförslaget gavs kommentarer till varje enskilt delområde i tabellform under rubrikerna *status*, *ställningstagande* och *hänsyn*. Detta har tagits bort i granskningsförslaget där delområdena istället kommenteras kort i löpande text. Kartbilderna med information om gröna samband har förenklats och schematiserats så att de tappat sitt värde. Varför inte utgå ifrån kartbilderna ur Nackas nya naturvårdsplan i stället? De nya kartbilderna på föreslagen markanvändning med sifferhänvisningar till texten är svårlästa och svåra att orientera sig i. För Östra Sicklaön – Boo löper kartan över två sidor, vilket gör den extra svårläst. Med nedkortad text och med blek färgläggning och schematisering av kartbilderna har läsbarheten och innehållet avsevärt försämrats i detta avsnitt i granskningsversionen.

Kommentarer till lokala utvecklingsmöjligheter – Boo

Utbyggnadstakten för hög i Boo/ trafiklösningar saknas – Det är fortfarande otydligt hur stor utbyggnad översiktsplanen anger och eftersom underlag om befolkningsprognos saknas är det svårt att bedöma planerad utbyggnadstakt. I Boo har alltför många bostäder byggts och planerats under de senaste tio åren utan att andra samhällsfunktioner följt med i den snabba utbyggnadstakten. Det gäller framför allt infrastrukturen för bil- och kollektivtrafik. Översiktsplanen presenterar inga lösningar på den allt besvärligare trafiksituationen. Kommundelen Boo bygger främst på bilen som kommunikationsmedel och är dessutom genomfart för trafik från ett starkt växande Värmdö. Att inga fler anslutningar till Värmdöleden, 222:an, i Boo är planerade är ett problem för redan antagna planers genomförande och helt klart en begränsande faktor för den fortsatta utbyggnaden i Boo. Kollektivtrafiken behöver byggas ut framför allt med buss men också med båt.

Lc2 Björknäs centrum – *Områdesplan för Björknäs och Eknäs, Bevarande och utveckling mot år 2050, antagen i kommunstyrelsen 2024-06-03*, utgör underlag för översiktsplanen. Björknäs har fått ta emot kraftigt ökad trafik på Värmdövägen som en konsekvens av nya Skurubron. Trafiksituationen måste lösas innan Björknäs centrum byggs ut.

Lc3 Orminge centrum – utbyggnaden av Orminge centrum har redan överskridit programplanerna med råge och det framgår inte hur många ytterligare nya bostäder som planeras. Ett utbyggt tätt Orminge centrum kommer att ha brist på grönska och parker då befintlig natur har exploaterats och täta stadskvarter föreslås. Utbyggnaden av Orminge centrum behöver omprövas utifrån nya klimat- och miljöambitioner. Texten i samrådsversionen under *ställningstagande* ”*Utveckla krontäckningen för ett mer attraktivt lokalklimat och förebygga risk för ohälsa kopplat till värmeöar.*” är bortagen i granskningsversionen.

Sb26 Dalkarlsängen / Bootippen – föreslagen exploatering bör utgå. Bootippen bör hanteras på ett sätt som stärker omgivande natur. Området är en viktig del i det nordsydliga spridningssambandet och som rekreationsområde. I inledningen för kommundelen Boo står ”*Skydd och utveckling av gröna samband och naturområden är av stor vikt för att bevara biologisk mångfald och ekologiska samband. Detta gäller särskilt för de stråk som sträcker sig i nordsydlig riktning över Värmdöleden. För att stärka tillgången till parker och grönområden i Boo är det viktigt att bevara och utveckla dessa rekreativa miljöer.*” Flera projekt i Boo, som till exempel Orminge trafikplats och Dalkarlsängen, försämrar påtagligt funktionen i de nordsydliga spridningssambanden och exploaterar natur som idag används av de närboende för rekreation. Dessa projekt bör utgå om man tar ambitionerna i översiktsplanen och det man skriver på allvar.

Vo5 Kils verksamhetsområde – det föreslagna utredningsområdet ingår i Nacka-Värmdö-kilen och bör inte exploateras utan istället ingå i utredningsområden för skyddad natur. Stora delar är markerat som Ekologiskt känsligt område, ESKO. Skog i hög ålder, spridningssamband för ek, ingår i gamla kulturlandskapet kring Kils gård, Graninge och Västra Ekedal. Kartan över naturvärden i naturvårdsplanen visar på höga värden. Likadant i ekosystemtjänstutredningen, hög sammanlagd kapacitet för samtliga analyserade ekosystemtjänster på sidan 16 och hög kapacitet för biologisk mångfald.

Gustavsviks gravfält – gravfältet har höga kultur- och naturvärden och är det enda större naturområdet i sydöstra Boo. Området ingår inte i utredningsområden för skyddad natur. Gravfältet är inte markerat på markanvändningskartan och det bör ritas in.

Formalia – På markanvändningskartan för Östra Sicklaön - Boo finns många felmarkeringar. Sb19 Insjön är inte utsatt. Sb23 är markerat både för Tegelön och detaljplan Volten. Område Sb24 ligger inte norr om Orminge. Dalkarlsängen är markerad med Sb25, Sb26 är inte utsatt. I texten står Sb25 *Området väster om Orminge centrum utvecklas med småhusbebyggelse.* N17 Baggensstaket är inte läsbar. V7 Skurusundet-Lännerstasundet är inte utsatt.

Kommentarer till kapitel 4 om Allmänna intressen

I granskningsförslaget inleds kapitel 4 med följande: ”*I kapitlet om allmänna intressen redovisas för översiktsplanens inriktning aktuella planeringsunderlag och hur kommunen*

beaktar värden och risker vid bedömning av framtida användning av mark och vattenanvändning. För en växande kommun som Nacka är avvägningar mellan olika intressen ofta komplexa och en av de största utmaningarna för utvecklingen. Alla intressen kan inte i alla lägen tillgodoses fullt ut. Platsens specifika förutsättningar behöver därför utredas i efterföljande detaljplaner, bygglov och andra tillstånd. Ofta kan olika intressen bli förenliga genom väl avvägd planering.”

Kapitlet är indelat i följande rubriker:

- *Byggd miljö och landskap*
- *Näringsliv och service*
- *Mobilitet och transportsystem*
- *Natur och ekosystemtjänster*
- *Idrott, rekreation och friluftsliv*
- *Klimatkriser och klimatanpassning*
- *Teknisk försörjning*
- *Miljöskydd, hälsa och säkerhet*
- *Riksintressen*
- *Planeringsunderlag*

Jämfört med samrådsförslaget är hela kapitlet avsevärt nedkortat. Detta är mycket olyckligt då denna del av översiktsplanen lägger grunden för hur man i planeringen ska förhålla sig till de olika allmänna intressena. Det här borde istället vara en kunskapstung del av översiktsplanen som måste tillåtas ta mycket plats. I samrådsförslaget redogjordes också för vilka styrande dokument och planeringsunderlag som är aktuella för de olika temana. Vi ser det som viktigt att översiktsplanen är tydlig här, i synnerhet när så många nya underlagsdokument har tagits fram samt andra styrande dokument som det nya klimat- och miljöprogrammet. Det är i översiktsplanen allt detta behöver vävas samman för att ge den helhetsbild som bör styra planeringen i Nacka. Vi vill därför att den ursprungliga och mer utförliga texten tas tillbaka.

Avsnittet ”Mobilitet och transportsystem” behöver beskriva biltrafikens negativa miljöpåverkan och förespråka hållbara färdmedel

Detta avsnitt har dessvärre tappat mycket i innehåll och åtgärder jämfört med samrådsförslaget. I vårt samrådsyttrande menade vi att mycket av det som stod i avsnittet om mobilitet och transportsystem var bra, men att det borde framgå att vägtrafiken är den enskilt största utsläppskällan av koldioxid i kommunen. Att vi minskar vägtrafiken är nödvändigt i omställningen till ett hållbart samhälle av flera skäl och vi efterlyste då resonemang om biltrafikens negativa miljöpåverkan liksom ambitioner att minska biltrafiken. Tyvärr är granskningsförslaget ännu sämre och vi reagerar starkt negativt på att flera punkter under *Vägledning mobilitet och transportsystem* tagits bort utan att ersättas av andra liknande formuleringar. Det gäller följande punkter:

- *Kommunen uppmuntrar boende och verksamma i Nacka att välja hållbara färdmedel såsom gång, cykel och kollektivtrafik.*

- *Kommunen ska i samverkan med regionen, byggaktörer och näringslivet säkerställa ett hållbart transportsystem.*
- *Kommunen ska samarbeta med andra aktörer för gemensamma parkerings- och mobilitetslösningar som främjar hållbara färdmedelsval.*

I synnerhet den första punkten ser vi som oerhört viktig då den vittnar om en förståelse för att kommunen behöver vara tydlig gentemot boende och verksamma i Nacka om att så långt det är möjligt välja andra färdmedel än bil. Det är just sådana tydliga ställningstaganden som behövs i den akuta klimatkris vi befinner oss i. Ska klimat- och miljöprogrammets mål om 12 % minskning av koldioxidutsläppen kunna nås, är det nödvändigt med ett tydligt ledarskap från kommunen gentemot Nackaborna även i frågor som kan upplevas som obekväma.

Östlig förbindelse kommenteras i ett eget avsnitt.

Avsnittet "Natur och ekosystemtjänster" bör utökas och inkludera den nu borttagna informationen från samrådsförslaget

Detta avsnitt, som i samrådsförslaget omfattade sidorna 76–83, har kortats ner avsevärt och omfattar nu i granskningsförslaget enbart sidorna 55–56. Kartor över regionala spridningskorridorer för arter knutna till ädellövträd och barrskog har tagits bort, liksom kartan över strandskyddad mark och kartan över regionala spridningssamband. Avsnitten om värdefulla träd, artskydd och kompensation är inte heller med i granskningsförslaget. Sammantaget har mycket av värdefull information tagits bort av just sådan information som med nödvändighet behöver behandlas i ett kommunövergripande perspektiv. Frågor om spridningskorridorer, habitatnätverk och artskydd kan inte enbart analyseras i detaljplaneskedet som ur ett artskyddsperspektiv behandlar för små områden utan behöver lyftas in och hanteras redan i översiktsplanen. Artskyddsutredningar och bedömningar kommer självklart att behöva göras i detaljplaneskedet, men mycket kan vinnas på att till exempel göra habitatnätverksanalyser på kommunnivå för arealkrävande arter. Dessa arter blir vanligtvis föremål för artskyddsutredningar, i Nacka till exempel mindre hackspett, spillkråka och fladdermöss. Det skulle göra det lättare att undvika konflikter mellan exploatering och artskydd och därmed spara både tid och pengar. Analyserna kan visa områden där artskyddet kommer att bli problematiskt och som därför bör pekas ut som grönområden istället för exploateringsområden i översiktsplanen. Det sämre alternativet är att lägga tid och resurser på att utreda exploateringar i dessa områden som sedan stoppas av länsstyrelsen eller överklagas och som i slutändan inte kan genomföras. Vi uppmanar kommunen att tänka om och göra rätt och att lägga tillbaka de kartor och annat underlag som fanns med i samrådsförslaget.

I samrådsförslaget sammanfattades avsnittet i en ruta som då hette "*Vägledning natur och ekosystemtjänster*" och som nu i granskningsförslaget ersatts av "*Förhållningssätt*", som är ett svagare ord. Det som uttrycks under *Förhållningssätt* är bra och viktigt och formuleringarna verkar inte ha tappat i skärpa jämfört med samrådsförslaget med ett undantag. I granskningsförslaget står det att "*Mark med naturvärdesklass 1 och 2 exploateras i möjligaste mån inte för att skydda känsliga ekosystem*" medan det i samrådsförslaget

formulerades på följande sätt: *”Undvik att exploatera mark med hög kapacitet för biologisk mångfald och naturvärdesklass 1 och 2.”* Vi anser att samrådsförslaget har en starkare och tydligare formulering och bör vara den som står i översiktsplanen.

Avsnittet ”Klimatkriser och klimatanpassning” bör utökas och inkludera den nu borttagna informationen från samrådsförslaget

I detta avsnitt har all text om att minska klimatpåverkan, som fanns med i samrådsförslaget, tagits bort. Det finns formuleringar om att minska klimatpåverkan i andra delar av översiktsplanen men vi ser det som mycket olyckligt att till exempel följande tagits bort:

- *Markanvändningens påverkan på klimatet är av stor betydelse, särskilt när det gäller upptag och utsläpp av koldioxid.*
- *Trots minskade utsläpp under de senaste årtiondena, behöver Nacka fortsätta att minska sina koldioxidutsläpp med 15 procent årligen fram till 2040 för att uppnå målen i Parisavtalet. Transportsektorn och bebyggelsestrukturen är centrala områden för att minska klimatpåverkan. Genom att skapa en bebyggelsestruktur som främjar nära avstånd till arbete, service och fritidsaktiviteter kan transportbehovet minskas, vilket gynnar både miljön och invånarnas välbefinnande.*

Vi vill också lyfta att samtliga punkter som fanns sammanfattade under *”Vägledning klimatpåverkan”* i samrådsförslaget (se nedan) är mycket viktiga för att skapa ett långsiktigt hållbart Nacka och de ska tas tillbaka i översiktsplanen.

- *Arbeta för en klimatomställning i linje med kommunens hållbarhetsmål där synergieffekter och samhällsekonomiska effekter ska värderas vid val av åtgärder.*
- *Identifiera och verka för att åtgärder som ökar kolinlagring och bevarar kolförråd vidtas.*
Planering och skötsel av den kommunägda marken är ett viktigt verktyg.
- *Klimatsäkra skötselplaner vid uppdateringar för att säkerställa att skötselinriktningar och åtgärder är anpassade för ökad kolinlagring, ökade nederbörds mängder, längre torrperioder och ett generellt varmare klimat.*
- *Ny bebyggelse anpassas till platsens förutsättningar så att behovet av stora ingrepp minskar.*
- *Återanvändning av massor ska om möjligt ske lokalt, med hänsyn till riskerna för miljö och störningar.*
- *Använd markinnehav, markköp och markförsäljning som instrument för minskade utsläpp och för en klimatsmart exploatering.*
- *Fyrstegsprincipen tillämpas inför planering av investering i nya strukturer. Det innebär att beteendepåverkande åtgärder, åtgärder som ger ett mer effektivt nyttjande av befintliga strukturer samt mindre ombyggnationer av befintliga strukturer ska övervägas innan större ombyggnationer eller nyinvesteringar övervägs.*
- *Vid kommunalt byggande (byggnader och allmän plats) ska klimatpåverkande utsläpp minimeras med beaktande av byggnationens hela livscykel.*

Kommentarer till miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) har uppdaterats till granskningen. Det är så vitt vi kan se inga stora skillnader i texten i MKB:n jämfört med samrådsskedet men konsekvensbedömningarna har i vissa fall ändrats något.

I vårt samrådsyttrande lyfte vi att MKB:n saknar en alternativbeskrivning, att bedömningarna i MKB:n generellt är lite för positiva gällande påverkan på natur, ekosystemtjänster och klimatpåverkan, men att den är ett till stora delar väl genomarbetat underlag som ger viktiga slutsatser. Vi kan konstatera att våra synpunkter på MKB:n inte tillgodosetts och inte heller kommenterats någonstans. Sammantaget gör vi bedömningen att MKB:n inte ändrats på ett adekvat sätt i förhållande till att översiktsplanen skurits ned på viktiga ställningstaganden och underlagsinformation samt att Östlig förbindelse fortfarande inte över huvud taget nämns, vilket gör att vi måste underkänna MKB:n. Trots detta innehåller MKB:n många viktiga synpunkter som bör tas tillvara.

Alternativbeskrivning saknas fortfarande

Vi kan konstatera att någon alternativbeskrivning inte finns med denna gång heller. Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programets syfte och geografiska räckvidd. I MKB:n sägs *"Något separat alternativt förslag till inriktningen för Nacka kommuns nya översiktsplan redovisas inte i miljökonsekvensbeskrivningen."* Vi menar fortfarande att det inte går att komma undan lagkravet på alternativbeskrivning. Vi efterlyser ett alternativ som utgår från Nackas klimat- och miljömål samt koldioxidbudget. Ett sådant alternativ vore ett värdefullt diskussionsunderlag.

Bedömningarna är för positiva

Vi uttryckte i samrådet att bedömningarna är lite för positiva gällande påverkan på natur, ekosystemtjänster och klimatpåverkan och till vår förvåning ser vi att bedömningarna för rekreation och friluftsliv, biologisk mångfald och klimatanpassning nu är än mer positiva.

För rekreation och friluftsliv har bedömningen gått från -2 till -1, *risk för små negativa konsekvenser eftersom besöksstryck och slitage på när-naturområden kan komma att öka som effekt av planerade förtätningar*. Jämfört med samrådet har märkbara negativa konsekvenser bytts ut till små negativa konsekvenser.

För biologisk mångfald har bedömningen gått från +2 till +3, *möjligheter till stora positiva konsekvenser för biologisk mångfald med goda kunskapsunderlag och ställningstagande för skydd av naturvärden*. Jämfört med samrådet har märkbara positiva konsekvenser bytts ut till stora positiva konsekvenser.

För klimatanpassning har bedömningen gått från -2 till -1, *risk för att planförslaget ger märkbara negativa konsekvenser kopplat till klimatrisker, främst översvämning från skyfall*.

Jämfört med samrådet har märkbara negativa konsekvenser bytts ut till små negativa konsekvenser.

Det är svårt att förstå varför bedömningarna i dessa frågor blivit mer positiva. Om man läser texterna under respektive avsnitt i del 2 i MKB:n, bedömning av konsekvenser, blir man inte klokare. Det görs en generell hänvisning till att översiktsplanen har höga ambitioner och att det finns bra underlag. Samtidigt så säger man i MKB:n att *"De vägledningar och ställningstagande som finns redovisade i översiktsplanen är dock relativt mjukt formulerade."* Det är något vi instämmer i och när översiktsplanen nu är kraftigt nedskuren vad gäller redovisning av just ställningstaganden och underlag borde bedömningen bli mer negativ för granskningsförslaget, inte tvärtom.

Klimatpåverkan av Östlig förbindelse är inte inräknat

Vi påtalade i samrådet att en brist i MKB:n gällande klimatpåverkan är att Östlig förbindelse inte nämns överhuvudtaget trots att den redovisas i *Översiktsplan 2050*, vilket är en stor brist. Det är väl känt att stora motorvägar bidrar till att öka den totala vägtrafiken och missgynna kollektivtrafik. Den effekten inklusive de ökade koldioxidutsläppen och ökningen av annan miljöpåverkan har inte alls räknats med i MKB:n.

Sammanfattande synpunkter

- *Granskningsversionen har tappat i innehåll rent generellt men framför allt är den en tillbakagång i klimat- och miljöfrågor*
- *Kommunens stärkta ambitioner för klimat och miljö bör tydligare präglade/framgå av översiktsplanen*
- *Ekologiskt särskilt känsliga områden, ESKO, måste skyddas från exploatering*
- *Svaga gröna samband behöver värnas och förstärkas och tydliggöras på markanvändningskartan*
- *Befolkningsprognos som underlag för utbyggnadstakt och dimensionering av anläggningar saknas. Var befinner vi oss i den planerade utbyggnaden?*
- *Utbyggnadsplanerna i Boo behöver omprövas*
- *Östlig förbindelse är inte förenlig med kommunens klimat- och miljömål*
- *Kommunen behöver aktivt arbeta för att minska de korta bilresorna*
- *MKB:n ger en för positiv konsekvensanalys*
- *MKB:n har inte uppdaterats utifrån granskningsversionen varför den måste underkännas*

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]